

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.1.151](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.151)

УДК 338.312

*Н. В. Лезега,
аспірант ФММ, НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського»*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

*N. V. Legeza
Postgraduate FMM, NTUU "KPI them. Igor Sikorsky"*

THEORETICAL ASPECTS OF THE ORGANIZATIONAL SUPPORT OF DEVELOPMENT ENTERPRISE

В даній статті автором було проаналізовано роботи вітчизняних та зарубіжних науковців в категоріях організаційного забезпечення підприємств та організаційного розвитку підприємств, представлено різноманітні підходи до тлумачення даних термінів. Було наведено визначення термінів організаційного розвитку підприємств та організаційного забезпечення підприємств, які включають в себе всі аспекти діяльності підприємств та можуть використовуватись в майбутньому для поглиблення знань в даних сферах. На основі наведених визначень організаційного забезпечення та організаційного розвитку підприємств було запропоновано тлумачення терміну «організаційне забезпечення розвитку підприємств», що може використовуватись для поглиблення знань в сфері організаційного забезпечення підприємств. Результати даного дослідження можуть використовуватися в роботах аспірантів, студентів-магістрів та інших науковців для подальших досліджень.

In this article the author analyzed the work of domestic and foreign scholars in the categories of organizational support of enterprises and organizational development of enterprises, but despite the large number of publications on these issues, theoretical and practical research of scientists remains insufficiently studied and highlighted. Different approaches to the interpretation of these terms are presented. The following approaches to the definition of the term of organizational support of enterprises were considered: normative, procedural, structural, systemic. It is noteworthy that each of the approaches has both disadvantages and advantages. Similarly, the following approaches to the definition of the term organizational development of the enterprise were analyzed: as a scientific and methodological basis of the substantiation and implementation of changes in the organization; as a process of conducting qualitative changes in the organization; how to upgrade or upgrade an organization; as an educational program or strategy. The definition of the terms of organizational development of enterprises and organizational support of enterprises was given on the basis of analyzed approaches to the interpretation of these terms. These definitions include all aspects of enterprise activity in a competitive environment and can be used in the future to deepen knowledge in these areas. On the basis of the definitions of organizational support and

organizational development of enterprises, the interpretation of the term "organizational support for the development of enterprises" was proposed, which could be used to deepen knowledge in the field of organizational support of enterprises - this is the improvement of the organization's ability to solve various problems and the ability to update in the long run through development an effective system of documents that will provide and regulate changes in the organization or in its departments to improve the performance of the enterprise. The results of this study can be used in the work of postgraduate students, masters and other scholars for further research.

Ключові слова: підприємство; забезпечення; розвиток; організаційний; підхід.

Keywords: enterprise; provision; development; organizational; approach.

Постановка проблеми. Глобалізація та міжнародна інтеграція, загострення конкурентної боротьби та сучасний темп економічних змін вимагає від суб'єктів господарювання компетентних дій щодо управління їх діяльністю. Але наявність економічної кризи, нестабільна політична ситуація в Україні не сприяють розвитку даних суб'єктів господарювання. В такому випадку постає питання перед керівництвом підприємства в підтримці діяльності суб'єкта господарювання, що працює в конкурентному середовищі. Важливою ланкою внутрішнього середовища підприємства є організаційна складова, що визначає зростання важливості дослідження організаційних аспектів розвитку підприємств. Отже, визначення сутності організаційного забезпечення розвитку підприємства є однією з проблем, для вирішення якої необхідним є узагальнення підходів до формулювання дефініцій даного поняття. Дана проблема створює підґрунтя для осмислення теоретичних основ та створення понятійно-категорійного апарату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням організаційного забезпечення та організаційного розвитку підприємств приділяли увагу як вітчизняні так і зарубіжні науковці. Серед вітчизняних учених, які зробили значний внесок у розробку цієї проблеми, варто відмітити І.В. Алексєєва, Б.М. Андрушківа, О.М. Тридіда, Н.В. Афанасьєва, Ф.Х. Ярулліна, О.В. Бусигіна, Т.О. Гуренко, С.В. Клягіна, С.С. Бакай, С.О. Білун, А.В. Світлична С.І. Некрасова, М.М. Ярошенко, О.Д Кошунова, В.І. Глядкий. Найбільш значущі зарубіжні роботи належать С. Біру, М. Портеру, Д. Стігліцу, С. Беллу, К. Бенну, Л. Бредфорду, М.Х. Мескону, М. Альберту, Ф. Хедоурі. Але не зважаючи на велику кількість публікацій стосовно даних питань, теоретичні та практичні дослідження вчених залишаються недостатньо вивченими і висвітленими. Варто звернути увагу особливо на питання, пов'язані з тлумаченням терміну організаційного забезпечення розвитку підприємств.

Мета даного наукового дослідження – розкриття сутності поняття «організаційного забезпечення розвитку підприємств» та його структури, що в подальшому сприятиме розвитку теоретичних аспектів організаційного розвитку та організаційного забезпечення підприємств.

Виклад основного матеріалу. Дослідивши основні підходи до тлумачення поняття «організаційного забезпечення підприємств» та провівши аналіз існуючих визначень варто зазначити, що їх можна класифікувати наступним чином [1]:

1. Нормативний підхід – найкраще даний підхід характеризує визначення Ярулліна Ф.Х. «це сукупність методів та засобів, що регламентують взаємодію робітників з технічними засобами та між собою в процесі розробки та експлуатації системи» [2];

2. Процесний підхід – найкраще його характеризує визначення Єрмошенко М.М. «забезпечення необхідних умов для нормального функціонування підприємства, забезпечення його кадровими, фінансовими, матеріальними та технічними ресурсами, що спрямовані на створення умов для здійснення ефективної діяльності» [3];

3. Структурний підхід – сукупність документів, що регламентують діяльність персоналу та встановлюють організаційну структуру на підприємстві.

4. Системний підхід – за визначенням Гладкого В.І. це організація робіт та заходів, створення структури, що забезпечує нормальну експлуатацію системи підприємства [4].

За результатами аналізу чотирьох підходів до визначення поняття «організаційного забезпечення підприємств» варто сказати, що кожен із підходів має як недоліки так і переваги. Тому виходячи із наведених визначень можна сказати, що організаційне забезпечення підприємств – це сукупність умов необхідних для нормального забезпечення функціонування підприємства та управління кадровими, фінансовими та іншими ресурсами за допомогою документів, що регламентують діяльність персоналу та встановлюють організаційну структуру на підприємстві.

Кожне підприємство має дві рушійні сили – бажання вижити (зберегти себе, мати певну стабільність) і прагнення розвиватися (самовдосконалюватися). Кожне підприємство, що прагне займати певну нішу на ринку, має постійно адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Сучасна організація підприємства являє собою сукупність складних систем, що функціонують в умовах безперервних змін навколишнього середовища, що являє собою постійне джерело можливостей та загроз для розвитку [2].

Тому важливим є аналіз теоретичних аспектів організаційного забезпечення підприємств, з метою їх узагальнення. В різноманітних працях вітчизняних та зарубіжних науковців отримали поширення різноманітні синонімічні поняття, що ототожнюються з «організаційним розвитком підприємства». Наприклад С.С. Бакай, С.О. Білун, А.В. Світлична вважають, що організаційний розвиток підприємства – це удосконалення можливостей організації вирішувати різні проблеми і здатність до оновлення в довгостроковому періоді. Організація програмує свій розвиток за рахунок технологічних та організаційних нововведень, підвищення ефективності управління культурою фірми, навчання [4].

Наступна група науковців (М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі) стверджують, що організаційний розвиток підприємства – це довгострокова програма удосконалення можливостей організації вирішувати різні проблеми і здатність до оновлення, особливо за рахунок підвищення ефективності управління культурою організації [6].

Виокремлюють різноманітні визначення «організаційного розвитку підприємств» з точки зору наступних підходів [7]:

1. Організаційний розвиток підприємства як науково-методичне підґрунтя обґрунтування і проведення змін в організації - методологія або техніка, яка використовується для того, щоб здійснювати зміни в організації або в її підрозділах з метою покращення ефективності її діяльності [5];

2. Організаційний розвиток підприємства як процес проведення якісних змін в організації - організаційний розвиток розглядається як широкомасштабний, запланований систематизований процес на підприємстві, який реагує на зміни, що відбуваються у середовищах – внутрішньому і зовнішньому [4];

3. Організаційний розвиток підприємства як оновлення або удосконалення організації - розглядається як довгострокові зусилля на вдосконалення процесів розв'язання проблем та оновлення в організації шляхом ефективного, спільного регулювання організаційною культурою при особливій увазі щодо культури формальних робочих груп через агента змін чи каталізатора, застосовуючи теорію та технологію прикладної науки про поведінку, включаючи дослідження дією [7];

4. Організаційний розвиток підприємства як освітня програма або стратегія - нормативна стратегія перенавчання, спрямована на виявлення впливу та переконання, оцінку і відношення до роботи в рамках організації для того, щоб вона могла краще адаптуватися до швидких темпів зміни технології, у індустріальному оточенні і в суспільстві в цілому [3].

Проаналізувавши підходи та самі визначення організаційного розвитку підприємств, варто сказати, що найкраще поняття розкривають С.С. Бакай, С.О. Білун, А.В. Світлична. Вони вважають, що організаційний розвиток – це удосконалення можливостей організації вирішувати різні проблеми і здатність до оновлення в довгостроковому періоді. Організація програмує свій розвиток за рахунок технологічних та організаційних нововведень, підвищення ефективності управління культурою фірми, навчання [4].

На основі проведеного аналізу визначень понять «організаційне забезпечення підприємств» та «організаційний розвиток підприємств» можна сформулювати визначення організаційного забезпечення розвитку підприємств наступним чином – це удосконалення можливостей організації вирішувати різні проблеми і здатність до оновлення в довгостроковому періоді за допомогою розроблення ефективної системи документів, яка забезпечуватиме та регламентуватиме здійснення змін в організації або в її підрозділах з метою покращення ефективності діяльності підприємства.

Висновки. Таким чином, наведене в даній статті визначення поняття «організаційне забезпечення розвитку підприємства», акумулює в собі дослідження науковців в сфері організаційного розвитку та організаційного забезпечення підприємств та дає змогу до подальшого дослідження поняття.

Підводячи підсумок, необхідно відзначити, що проблема організаційного забезпечення розвитку підприємств вельми важлива як в теоретичному, так і практичному плані. Ефективне управління організаційним забезпеченням розвитку підприємства, створює основу для його ефективної діяльності.

Доречно відмітити, що результати даного дослідження можуть використовуватися в роботах аспірантів, студентів-магістрів та інших науковців для поглиблення знань категорії організаційного забезпечення підприємства.

Список використаної літератури.

1. Демченко, Г. В. Розвиток теоретичних засад організаційного забезпечення інноваційної діяльності підприємства [Текст] / Ганна Володимирівна Демченко // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-

поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 21. – № 2. – С. 63-68

2. Яруллина, Ф. Х. Формирование организационно-экономического механизма инвестирования технического перевооружения промышленного производства [Текст] : автореф. дисс. канд. экон. наук / Ф. Х. Яруллина. – Москва, 2008. – 22 с.

3. Єрмошенко, М. М. Розвиток промисловості на інвестиційно-інноваційних засадах [Текст] / М. М. Єрмошенко, С. А. Єрохін, В. М. Шандра, О. І. Гуменюк та ін. // Організаційно-економічні аспекти інноваційного оновлення національної економіки : [колективна наукова монографія]. Розділ. 2.1 / За ред. М. М. Єрмошенка, С. А. Єрохіна. – К. : НАУ, 2012. – С. 60-77.

4. Бакай С. С. Словник з теорії організації: навч. посіб. / С. С. Бакай, С. О. Білун., А. В. Світлична. – Полтава, 2012. – 146 с.

5. Мескон М. Основи менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хеддоури; пер. с англ. – К.: Дело, 2013. – 799 с

6. Карамушки Л. М. Психологічні засади організаційного розвитку: монографія / За наук. ред. Л. М. Карамушки. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 206 с

7. Герасимчук В. Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність / В. Г. Герасимчук. – К.: Вища школа, 2009. – 267 с.

References.

1. Demchenko, H. V. (2015), “Development of theoretical foundations of organizational support of innovative activity of the enterprise”, *Vydavnycho-polihrafichnyj tsentr Ternopil's'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu “Ekonomichna dumka”*, vol. 21. – no. 2, pp. 63-68.

2. Yarullyna, F. Kh. (2008), “Formation of the organizational and economic mechanism of investment in technical re-equipment of industrial production”, Ph.D. Thesis *Ekonomyka y upravlenye narodnym khoziajstvom*, HOU DPO HASYS, Moskva, Russia.

3. Yermoshenko, M. M, (2012), *Orhanizatsijno-ekonomichni aspekty innovatsijnoho onovlennia natsional'noi ekonomiky* [Organizational-economic aspects of innovation of the national economy], Natsional'na akaemiia Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

4. Bakaj S. S. (2012), *Slovnnyk z teorii orhanizatsii*, [Dictionary on the theory of organization], RVV PDAA, Poltava, Ukraine.

5. Meskon M. (2013), *Osnovy menedzhmenta* [Fundamentals of Management], Delo, Kyiv, Ukraine.

6. Karamushky L. M. (2013), *Psykhologichni zasady orhanizatsijnoho rozvytku* [Psychological fundamentals of organizational development], Imeks-LTD, Kirovohrad, Ukraine.

7. Herasymchuk V. H. (2009), *Rozvytok pidpriemstva: diahnostyka, stratehiia, efektyvnist'* [Enterprise development: diagnostics, strategy, efficiency], Vyscha shkola, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2019 р.